

Tantárgy neve/kódja:	Filológia és textológia II. BI-DK-065
Tárgyfelelős:	Doktori iskola vezető
Tantárgy oktatója:	Almási Zsolt. PhD egyetemi docens
Kreditszám:	5 kredit
Óratípus:	előadás
A tantárgy céljának rövid ismertetése:	A kurzus során azzal, a romantikához visszavezethető elképzeléssel fogunk szembenézni, amely az irodalmi szövegeket egyfajta véglegességben, egységben, egyetlen szerző tevékenységének eredményeként látta. Sok egyéb tényező mellett a könyvformátum, a szerző-kultusz folyamata lehet ez az elváráshorizont, amely ma is kísérti a textológiát. A kurzus célja ezt a helyzetet problematizálni: a kurzus során történeti perspektívából egyetlen művet, Shakespeare <i>Sok hűhó semmiért</i> című komédiáját használva illusztrációként. A problematizálás narratív szerkezetét könyvtörténeti, színháztörténeti, szerkesztéstörténeti, digitális textualitást illető megfontolások vezetik. A kurzus kifejezett célja a digitális filológia eszköztárának bemutatása is.
Elsajátítandó elméleti ismeretanyag:	A kurzus első felében a hagyományos filológia gyakorlatot tekintjük át történeti perspektívából. Shakespeare <i>Sok hűhó semmiért</i> című komédiájának szövegtörténete a korabeli színpadi művek kultúr- és színháztörténeti genealógiával indul, majd a szöveg alakulásának során az első nyomtatott példányokat tekintjük át ismét kultúr- ezen belül könyvtörténeti szempontból. Innen továbbmenve az ezt elkövetkező századok filológiai paradigmáit, és filológusi gyakorlatait tekintjük át. A kurzus második felében pedig a digitalizáció felől tekintjük a filológus tevékenységét, megismerkedve a világháló alakulásával, a digitális adatbázisok architektúrájával (frontend, backend), a jellemző fájl típusokkal (képfájlok, szövegfájlok, jelesült txt és xml fájlok), jelölőnyelvekkel (xml, html), metaadat modellekkel (DCMI, TEI, EDM), végül a Mesterséges Intelligencia filológia felhasználásával a gépi tanulástól típusaitól a karakterfelismerésig a Tesseracttól a ChatGPT-ig.
Elsajátítandó gyakorlati ismeretanyag:	
A 2-4 legfontosabb kötelező irodalom felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	Almási Zsolt: "A gépi szövegelemzés episztemológiai státuszáról: Kvantifikáció és spekuláció" In: Panka Dániel, Pikli Natália, Ruttkay Veronika (szerk.) <i>Kösziklára építve. Built Upon His Rock: Írások Dávidházi Péter tiszteletére. Writings in Honour of Péter Dávidházi.</i> Budapest: ELTE BTK Angol-Amerikai Intézet, Anglisztika Tanszék, 2018. pp. 1-9. Bíró Szabolcs: <i>Szövegfeldolgozás XML alapokon</i> (Neumann Kht.) http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/szovegfeldolgozas-xml/ch03.html David Scott Kastan. <i>Shakespeare és a könyv.</i> ford. Kiséry András, Budapest: Gondolat-Infonia, 2014). Jerome McGann: "A hipertext alapjai." <i>Helikon.</i> 2004/4. 366-385.
A 2-4 legfontosabb ajánlott irodalom felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás)	Kiséry András: „Por se: a reneszánsz médiumai” in Bényei Tamás (szerk.) <i>Átjárások FISZ</i> , 2006. 15-45. vagy <i>Jelenkor</i> 2005. http://jelenkor.net/main.php?disp=disp&ID=889

adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	<p>Labádi Gergely: "Digitális filológia" in Bevezetés az irodalomtudományba http://www.jgyph.hu/mentorhalo/tananyag/Bevezets_az_irodalomtudomnybaV2/ii34_a_digitlis_szveg.html</p> <p>Palkó Gábor: "Mit jelent a digitális filológia a szemantikus web korában: a DigiPhil projektről" Magyar Tudomány 2016. November http://www.matud.iif.hu/2016/11/07.htm</p>	
Elmélet-gyakorlat aránya:	Elméleti óra óraszám: 2/hét	Gyakorlati óra óraszám:
Az alkalmazott oktatási módszerek:	Előadás vizuális szemléltetőeszközökkel kiegészítve, majd a hallottak/látottak megvitatás a hallgatókkal.	
Az értékelés módja:	Mintatanterv szerint kollokvium háromszintű értékeléssel.	
Az értékelés kritériuma:	<p>Részvétel</p> <p><i>TVSz 33. § (9) Az előadásokon való részvétel - ha a szakért felelős Kar jelen szabályzathoz fűzött kiegészítő rendelkezéseiben máshogy nem rendelkezik - kötelező. A szemináriumon és gyakorlati foglalkozáson való részvétel, valamint a félévközi tanulmányi követelmények teljesítése kötelező.</i></p> <p><i>TVSz 33. § (10) A vizsgára bocsátáshoz szükséges, vagy a gyakorlati jegy minősítését eredményező félévközi tanulmányi követelményeket, illetve a vizsgára bocsátáshoz még megengedett hiányzás mértékét - ha a szakért felelős Kar jelen szabályzathoz fűzött kiegészítő rendelkezéseiben máshogy nem rendelkezik - az illetékes oktató jogosult meghatározni azzal, hogy legkésőbb az első foglalkozáson köteles azokat kihirdetni a hallgatók számára.</i></p> <p>BTK Kari kiegészítés:</p> <p><i>14. § (1) A Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 33. § (10)-(11) bekezdése alapján az előadásokról és gyakorlati foglalkozásokról történő távolmaradás maximális mértéke az órák 25%-a.</i></p> <p>A hallgatótól elvárt felkészülés magában foglalja az előadásokon hallottak, a kötelező olvasmányok magasszintű elsajátítását, és azoknak a saját témájukra alkalmazhatóságának alapos feltérképezését.</p>	
Miként járul hozzá a tantárgy a doktori iskola képzési programjában tanulási eredményként megjelölt MKKR 8. szintű tanulási eredmények eléréséhez.	<p>Az kurzus során a szöveg-, kultúr- és könyvtörténeti megfontolások hozzájárulnak ahhoz, hogy a hallgatók kreatív módon megértsék a digitális filológia és textológia összefüggéseit, gyakorlatait, és az ezeket felépítő fogalmi rendszereket, terminológiát. Ennélfogva megszerzik ezen a szakterületen az önálló kutatásához szükséges kutatás-módszertani ismereteket. A digitális filológia gyakorlatának megismerése során elsajátítja azokat a képességeket, amelyek képessé teszik új projektek tervezésére, megvalósítására, új technikákat és megközelítéseket kialakítani. Továbbá képes előre nem látható szakmai problémák azonosítására, és az azok megoldásához szükséges kutatási szintű részletes elvi és gyakorlati háttér feltárására, azáltal, hogy megismerkedik a jelen gyakorlatok nehézségeivel és korlátaival, valamint az azokra adott megoldási kísérletekkel. Az előadásorozat alatt találkozik olyan példákkal, amelyek kialakíthatják a szakmai elköteleződést, az új utak keresésére való nyitottságot. Ezen felül a kurzus során a beszélgetések során elsajátítják a hallgatókat azt a képességet, hogy egyenrangú, vitapartneri szerep vitelére a terület szakembereivel.</p> <p>Mivel megismerkedik különös tekintettel a digitalizáció felvetette etikai kérdésekkel, ezért felfedezik a felelősség vállalás szerepét szakmájuk elméleti és gyakorlati kérdései kapcsán az új etikai kérdések felvetését és megválaszolását illetően.</p>	